

บทที่ 4

การเปรียบเทียบ

การขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะได้เปรียบเทียบการขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า และผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบ การประเมินน้ำหนักความผิดของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า เพื่อวิเคราะห์ว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าประเมินน้ำหนักความผิดของแต่ละสถานการณ์ เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และยังสามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบได้ว่าสถานภาพเป็นปัจจัยสำคัญต่อการประเมินค่าน้ำหนักความผิดของสถานการณ์การกระทำผิด หรือไม่ อย่างไร

จากการประเมินน้ำหนักความผิดของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันทั้งสองกลุ่ม ผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักความผิด กับการขอโทษและไม่ขอโทษของทั้งสองกลุ่ม การที่ผู้วิจัยศึกษารวมไปถึงการไม่กล่าวขอโทษด้วยเพราะอาจมีผลจากสถานภาพ และน้ำหนักความผิด ซึ่งเป็นปัจจัยที่มุ่งศึกษา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้เปรียบเทียบกลวิธีการขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า ได้แก่ ชนิดของกลวิธีการขอโทษ การปรากฏของกลวิธีการขอโทษ และความสัมพันธ์กับน้ำหนักความผิด ตามลำดับ

4.1 การเปรียบเทียบการประเมินน้ำหนักความผิดของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

จากสถานการณ์ความผิดทั้ง 9 สถานการณ์ ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า ได้แก่ ครู หัวหน้า และพระภิกษุ และผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ได้แก่ นักเรียน ลูกน้อง หมรวาส ได้ประเมินน้ำหนักความผิดในแต่ละสถานการณ์ความผิดดังตาราง

น้ำหนักความผิด	สถานการณ์ความผิด	
	สูง	ต่ำ
น้อย	โทรศัพท์	โทรศัพท์
	เดินชน	เดินชน
	ทำหนังสือขาด	มาสาย
ปานกลาง	มาสาย	ทำหนังสือขาด
	กรอกคะแนนผิด	ผิดสัญญา
	ผิดสัญญา	กรอกคะแนนผิด
มาก	เปิดเผยความลับ	เปิดเผยความลับ
	ตำหนิรุนแรง	ตำหนิรุนแรง
	ทำร้ายร่างกาย	ทำร้ายร่างกาย

ตารางที่ 20 การประเมินน้ำหนักความผิดของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

จากตารางจะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีสถานภาพต่างกันทั้งสองกลุ่มเห็นว่าความผิดที่เกี่ยวกับการทำร้ายร่างกายหรือจิตใจเป็นความผิดที่มีน้ำหนักความผิดมาก ความผิดที่เกี่ยวกับการทำให้เสียทรัพย์สินหรือผลประโยชน์เป็นความผิดที่มีน้ำหนักความผิดปานกลาง ส่วนความผิดที่มีน้ำหนักความผิดน้อยได้แก่ความผิดที่เกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยหรือมารยาท

ในกลุ่มสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมาก ทั้งสองกลุ่มเห็นตรงกันว่าสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมากที่สุด ได้แก่ การทำร้ายร่างกาย รองลงมาคือ การตำหนิรุนแรงและการเปิดเผยความลับ

ในกลุ่มสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดปานกลาง พบว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าเห็นความสำคัญของระเบียบวินัยมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า กล่าวคือ ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าเห็นว่าการมาสายมีน้ำหนักความผิดปานกลาง ในขณะที่ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่ากลับเห็นว่าน้ำหนักความผิดน้อย

ส่วนอีกกรณีหนึ่งคือผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า เห็นว่าการผิดสัญญามีน้ำหนักความผิดมากกว่าการกรอกคะแนนผิด ในขณะที่ผู้ที่มีสถานภาพต่ำเห็นว่ากรอกคะแนนผิด มีน้ำหนักความผิดมากกว่าการผิดสัญญา ทั้งนี้คงเป็นเพราะการกรอกคะแนนผิดมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ต่อผู้มีสถานภาพต่ำกว่าโดยตรง

ในกลุ่มสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดน้อย ทั้งสองกลุ่มเห็นตรงกันว่า โทรศัพท์ มีน้ำหนักความผิดน้อยที่สุด ต่างกันที่ การมาสาย และ การทำหนังสือขาด ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า เห็นว่าการมาสายมีน้ำหนักความผิดมากกว่าการทำหนังสือขาด ในขณะที่ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าเห็นว่า

การทำหนังสือขาดเป็นความผิดที่รุนแรงกว่าการมาสาย จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าเห็นความสำคัญของความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ในขณะที่ครู หัวหน้า และพระภิกษุ กลับให้ความสำคัญกับการมาให้ตรงเวลา

เมื่อเปรียบเทียบการประเมินน้ำหนักความผิดของทั้งสองกลุ่ม โดยจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างด้วย จะได้ผลดังที่แสดงโดยตารางต่อไปนี้

น้ำหนัก	สถานการณ์ความผิด					
	คู่ที่ 1		คู่ที่ 2		คู่ที่ 3	
ความผิด	พระ	ฆราวาส	ครู	นักเรียน	หัวหน้า	ลูกน้อง
น้อย	โทรศัพท์	โทรศัพท์	เดินชน	โทรศัพท์	เดินชน	เดินชน
	มาสาย	มาสาย	โทรศัพท์	เดินชน	โทรศัพท์	โทรศัพท์
	หนังสือขาด	ผิดสัญญา	ผิดสัญญา	มาสาย	หนังสือขาด	หนังสือขาด
กลาง	เผยแพร่ลับ	หนังสือขาด	มาสาย	หนังสือขาด	มาสาย	ผิดสัญญา
	คะแนนผิด	เดินชน	หนังสือขาด	คะแนนผิด	ผิดสัญญา	มาสาย
	ผิดสัญญา	คะแนนผิด	ตำหนิรุนแรง	ผิดสัญญา	ตำหนิรุนแรง	คะแนนผิด
มาก	เดินชน	เผยแพร่ลับ	เผยแพร่ลับ	เผยแพร่ลับ	คะแนนผิด	เผยแพร่ลับ
	ตำหนิรุนแรง	ตำหนิรุนแรง	คะแนนผิด	ตำหนิรุนแรง	เผยแพร่ลับ	ตำหนิรุนแรง
	ทำร้ายร่างกาย	ทำร้ายร่างกาย	ทำร้ายร่างกาย	ทำร้ายร่างกาย	ทำร้ายร่างกาย	ทำร้ายร่างกาย

ตารางที่ 21 การประเมินน้ำหนักความผิดของผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

จากตาราง จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าแต่ละกลุ่มประเมินน้ำหนักความผิดต่าง ๆ กันไป สรุปได้ดังนี้

1) คู่ที่ 3 หัวหน้าและลูกน้อง ที่มีลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นทางการมาก จะให้ความสำคัญต่อความผิดที่เกี่ยวกับระเบียบวินัยมากกว่า เช่น การมาสาย และโทรศัพท์ ในขณะที่ คู่ที่ 2 ครูและนักเรียน เห็นว่ามีความผิดน้อย ส่วนคู่ที่ 1 พระและฆราวาส เห็นว่าการมาสาย มีน้ำหนักความผิดน้อยกว่ากลุ่มอื่น ส่วน ความผิดเรื่องโทรศัพท์นั้น คู่ที่ 3 หัวหน้าและลูกน้อง เห็นว่ามีน้ำหนักความผิดมากกว่าคู่ที่ 2 ครูและนักเรียน และคู่ที่ 1 พระภิกษุกับฆราวาส ผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ยังมีลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นทางการมาก จะยังคงคำนึงถึงระเบียบวินัยมากขึ้น

2) ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าเห็นว่าการตำหนิรุนแรง มีน้ำหนักความผิดน้อยกว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า จะเห็นได้ว่าครูและหัวหน้าเห็นว่าการตำหนิรุนแรงเป็นความผิดปานกลางในขณะที่นักเรียนและลูกน้องเห็นว่าการตำหนิรุนแรงเป็นความผิดมาก เนื่องจากในสังคมไทยผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าอยู่ในสถานะที่สามารถจะว่ากล่าวตักเตือน ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ให้ประพฤติสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ถึงแม้จะตำหนิรุนแรงก็ถือว่าตำหนิด้วยเจตนาดี ส่วนผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ไม่ได้อยู่ในสถานะที่จะว่ากล่าวตักเตือนผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าได้ อย่างไรก็ตามพบว่าพระภิกษุเห็นว่าการตำหนิ

รุนแรงมีน้ำหนักความผิดมากเท่ากับฆราวาส อาจเป็นเพราะพระภิกษุคือผู้ครองศีล การมีความโกรธถือเป็นกิเลสที่ไม่สมควร และ พระภิกษุซึ่งต้องสำรวมทั้ง กาย วาจา ใจ ไม่สามารถใช้วาจารุนแรง ในการตำหนิผู้อื่นได้ ดังที่ สมเด็จพระสังฆราช (2542:253) กล่าวว่า ในภาษาไทยเก่านิยมเรียกพระสงฆ์ เจ้าว่าเจ้ากู หมายถึงผู้เป็นใหญ่แก่ตนเองเพราะเป็นผู้ที่สามารถใช้หลักกรรมควบคุม กายกรรม วชิกรรมและมโนกรรมของตนไม่ให้เลือนไหลไปอย่างไร้ทิศทางตามแรงผลักดันของความโลภ โกรธ หลง และกลัว

3) คู่ความสัมพันธ์ที่มีสถานภาพต่างกันมากจะยิ่งเห็นว่าการเดินชมน้ำหนักความผิดมาก จากตารางจะเห็นได้ว่าหัวหน้าและลูกน้องเห็นว่าการเดินชมน้ำหนักความผิดน้อยที่สุด ครูและนักเรียนเห็นว่าการเดินชมน้ำหนักความผิดน้อย กล่าวคือ นักเรียนเห็นว่าการเดินชมน้ำหนักความผิดมากกว่าที่ครูประเมินเล็กน้อย ส่วน พระและฆราวาสเห็นว่าการเดินชมน้ำหนักความผิดรุนแรงมากกว่ากลุ่มอื่น พระภิกษุเห็นว่าเป็นความผิดที่รุนแรงมาก ในขณะที่ฆราวาสเห็นว่าเป็นความผิดปานกลาง ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการเดินชมน้ำหนักความผิดเป็นการไม่ระมัดระวังหรือสำรวมกิริยา ยังมีสถานภาพต่างกันมาก ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่ายิ่งจะต้องสำรวมกิริยามารยาท การเดินชมน้ำหนักความผิดที่มีน้ำหนักความผิดมากขึ้น แต่พระภิกษุเห็นว่าการเดินชมน้ำหนักความผิดมากกว่าฆราวาส ทั้งนี้เพราะพระภิกษุเป็นผู้ที่ต้องสำรวม ดังที่ปรากฏในหนังสือวินัยวินิจจัย (คณะกรรมการกองตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2535 : 84) ว่า ภิกษุพึงสำรวมกายให้เรียบร้อยทั้งเมื่ออยู่ในวัดและไปนอกวัด การมองให้ทอดตาลงต่ำแต่อย่าก้มหน้าเดิน และปรากฏในหนังสือวินัยมุขเล่ม 1 (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระวชิรญาณวโรรส, 2541:197) ว่ามีคำกล่าวในพระสูตรบางแห่งว่า ภิกษุผู้ไม่ม่งมาย ย่อมแลเห็นข้างร้าย ม้าร้าย อันมาตามทางและรู้จักหลบหลีก

4) ในสถานการณ์ความผิดทำหนังสือที่ยืมมาขาด ครูและนักเรียนเห็นว่าน้ำหนักความผิดปานกลาง ในขณะที่หัวหน้าและลูกน้อง และพระและฆราวาสเห็นว่าน้ำหนักความผิดน้อย น่าจะเป็นเพราะครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของหนังสือมาก

5) ในสถานการณ์ความผิดเรื่องการผิดสัญญาจะเห็นได้ว่าพระภิกษุเห็นว่าการผิดสัญญามีน้ำหนักความผิดมากกว่าครูและหัวหน้า เพราะพระภิกษุเป็นผู้ครองศีล ต้องรักษาคำพูด ดังปรากฏในหนังสือวินัยมุข เล่ม 1 (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระวชิรญาณวโรรส, 2541:121) ว่ารับคำของเขาด้วยจิตบริสุทธิ์แล้ว ทำให้ฉลาดในภายหลัง เช่นรับนิมนต์ว่าจะไปแล้วภายหลังหาไปไม่ เรียกปฏิสสวะ ปรับเป็นอาบัติทุกกฎ ทุกกฎแปลว่าทำชั่ว หมายความว่าถึงกายกรรม คือความประพฤติส่วนกายไม่เรียบร้อย เป็นที่ติเตียนของผู้อื่น (คณะกรรมการกองตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2535 : 11)

6) ในสถานการณ์ความผิดเรื่องการรอกคะแนนผิด ส่วนใหญ่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าจะเห็นว่าน้ำหนักความผิดมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ดังจะเห็นได้จากครูและหัวหน้าประเมินว่าน้ำหนักความผิดมากกว่านักเรียนและลูกน้อง อาจเป็นเพราะผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าให้ความสำคัญ

กับความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานมาก แต่พบว่าพระภิกษุเห็นว่าการรอกคะแนนผิดมีน้ำหนักความผิดน้อยกว่าฆราวาส

7) ทั้งผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าส่วนใหญ่เห็นว่าการเปิดเผยความลับเป็นความผิดที่มีน้ำหนักความผิดมาก กลุ่มที่เห็นว่าเปิดเผยความลับมีน้ำหนักความผิดมากที่สุดคือ หัวหน้าซึ่งมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังคือลูกน้องน้อยที่สุด ในขณะที่พระภิกษุซึ่งมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังคือฆราวาสมากที่สุดเห็นว่าการเปิดเผยความลับมีน้ำหนักความผิดน้อยกว่ากลุ่มอื่น โดยเห็นว่ามิมีน้ำหนักความผิดปานกลางเท่านั้น ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า ยังมีสถานภาพต่างกันมาก ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่ายิ่งถือว่าการดูแลจัดการเรื่องราวของผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าเป็นความรับผิดชอบของตน การเปิดเผยความลับอาจเป็นไปได้เพราะต้องการช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า

8) ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าทุกกลุ่มเห็นตรงกันว่า การทำร้ายร่างกายเป็นความผิดที่รุนแรงที่สุด น่าจะเป็นเพราะเป็นความผิดที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน และมีความผิดทางกฎหมาย

หลังจากเปรียบเทียบการประเมินน้ำหนักความผิดแล้ว ผู้วิจัยจะได้ศึกษาการขอโทษและไม่ขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าและความสัมพันธ์กับน้ำหนักความผิดในลำดับต่อไป

4.2 การเปรียบเทียบการขอโทษและไม่ขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

จากข้อมูลพบว่าในสถานการณ์ความผิดแต่ละสถานการณ์นั้น มีโอกาสที่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า จะกล่าวขอโทษและไม่กล่าวขอโทษ ดังตาราง

น้ำหนักความผิด	สูง		ต่ำ	
	ขอโทษ	ไม่ขอโทษ	ขอโทษ	ไม่ขอโทษ
น้อย	75	25	88	12
ปานกลาง	72	28	78	22
มาก	70	30	83	17
เฉลี่ย	72	28	83	17

ตารางที่ 22 เปอร์เซนต์การปรากฏการขอโทษและไม่ขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

จากตารางจะเห็นได้ว่า ทั้งผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าต่างเห็นความสำคัญของการขอโทษเมื่อกระทำผิด พบว่าการขอโทษมีมากกว่าการไม่ขอโทษ กล่าวคือผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่ากล่าวขอโทษ 72% ไม่ขอโทษ 28% และผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า กล่าวขอโทษ 83% ไม่ขอโทษ 17%

การที่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่ากล่าวขอโทษน้อยกว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าเนื่องจากการขอโทษผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่ายิ่งจะทำให้ผู้พูดเสียหน้าเพราะเท่ากับต้องยอมรับผิดกับผู้น้อย

เมื่อพิจารณาจากน้ำหนักความผิดพบว่าเป็นสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมาก ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่ากลับจะยิ่งขอโทษน้อยลง น่าจะเป็นเพราะการขอโทษเท่ากับผู้พูดยอมรับผิด เมื่อน้ำหนักความผิดน้อย ผู้กล่าวขอโทษจะรู้สึกเสียหน้าน้อยกว่า ในสถานการณ์ที่น้ำหนักความผิดมาก ผู้กล่าวขอโทษจะยิ่งรู้สึกเสียหน้ามากขึ้น ต่างจากผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะเห็นได้ว่าขอโทษมากทั้งในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดน้อย และสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมาก

ในกรณีที่ไม่กล่าวขอโทษ ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า อาจใช้วิธีอื่น ๆ ได้แก่ การไม่พูด (ทำเฉย ๆ) การไม่พูดแต่ทำอย่างอื่น หรือ การแสดงวัจนกรรมอื่น ซึ่งผู้วิจัยจะได้เปรียบเทียบในหัวข้อต่อไป

4.3 การเปรียบเทียบการไม่ขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าในกรณีที่ไม่กล่าวขอโทษ พบว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าอาจใช้วิธี ไม่พูด (ทำเฉย ๆ) ไม่พูดแต่ทำอย่างอื่น หรือ แสดงวัจนกรรมอื่น ดังต่อไปนี้

4.3.1 การไม่พูดแต่ทำอย่างอื่น ส่วนใหญ่ทั้งผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าจะทำได้สิ่งหนึ่งเพื่อแสดงความรับผิดชอบ ได้แก่ แก้ไขความผิด ชดเชยความผิด หรือลงโทษตัวเอง มีเพียงส่วนน้อยที่ผู้กระทำผิดเลือกทำสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อความผิดแต่จะพบเฉพาะในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าเท่านั้น เช่น พระภิกษุส่งเครื่องให้คนติดตามจากวัดรับแทน ในสถานการณ์เรื่องโทรศัพท์ และ ครูคอยดูพฤติกรรมว่ามีเปลี่ยนแปลงหรือไม่ในสถานการณ์การดำเนินรุนแรง ในขณะที่ในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าพบว่าการหลบหนีความผิดซึ่งไม่พบในกลุ่มที่มีสถานภาพสูง เช่น ย้ายบ้านหนี ในสถานการณ์ที่ฆราวาสทำร้ายร่างกายพระภิกษุ

4.3.2 การแสดงวัจนกรรมอื่น หมายถึง ผู้กระทำผิดไม่กล่าวขอโทษ แต่แสดงวัจนกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการแสดงความรับผิดชอบต่อความผิด พบว่าผู้ที่มีสถานภาพต่างกัน ทั้งสองกลุ่มแสดงวัจนกรรมอื่นแตกต่างกันดังนี้

สถานภาพ	วัจนกรรมที่ขึ้นอยู่กับสถานภาพ	วัจนกรรมที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์
สูงกว่า	สั่ง กลบเกลื่อนและปฏิเสธที่จะรับผิดชอบ ขู่ ยืนยัน โทษผู้ฟัง สอน แนะนำ ปลอบ ชม แสดงความเสียใจ	ขออนุญาต ขอเลื่อน ขอร้อง แจ้งให้ทราบ ปฏิเสธ
ต่ำกว่า		ขออนุญาต ขอเลื่อน ขอร้อง

ตารางที่ 23 การแสดงวัจนกรรมอื่นของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

ในการศึกษาการแสดงวัจนกรรมอื่นของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันทั้งสองกลุ่ม พบว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าแสดงวัจนกรรมอื่นได้มากและหลากหลายกว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า วัจนกรรมที่พบในกลุ่มผู้มีสถานภาพสูงกว่าได้แก่ สั่ง โต้แย้ง ขู่ ยืนยัน กลบเกลื่อนและปฏิเสธที่จะรับผิดชอบ สอน แนะนำ ปลอบ ชม แสดงความเสียใจ ขออนุญาต ขอเลื่อน ปฏิเสธ ขอร้อง และแจ้งให้ทราบ ในขณะที่การแสดงวัจนกรรมอื่นของผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีเพียงสามวัจนกรรม ได้แก่ ขออนุญาต ขอเลื่อน และ ขอร้อง

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า วัจนกรรมอื่นที่ปรากฏนั้นส่วนใหญ่จะเป็นวัจนกรรมที่ขึ้นอยู่กับสถานภาพมากกว่าวัจนกรรมที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ แต่ในกลุ่มผู้มีสถานภาพต่ำกว่าพบว่าเป็นวัจนกรรมที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทั้งสิ้น

ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นเพราะสถานภาพที่ต่ำกว่าเป็นข้อจำกัดที่ทำให้ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ไม่สามารถแสดงวัจนกรรมอื่นได้หลากหลาย ยิ่งสถานภาพต่ำกว่ามากยิ่งแสดงวัจนกรรมอื่นนอกเหนือจากการขอโทษเมื่อกระทำผิดได้ยากขึ้น

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าการแสดงวัจนกรรมอื่น ส่วนใหญ่เป็นวัจนกรรมที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้น แต่พบว่า การแสดงวัจนกรรมอื่นของผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่านั้นมี วัจนกรรมการขู่ การสอน และการกลบเกลื่อนและปฏิเสธที่จะรับผิดชอบ รวมอยู่ด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีโอกาสที่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าจะไม่กล่าวขอโทษและยังแสดงวัจนกรรมอื่นที่ทำให้ผู้ฟังได้รับความเสียหายซ้ำอีกด้วย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานภาพที่สูงกว่าทำให้มีอำนาจเหนือผู้ฟัง

ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การปรากฏของการไม่ขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าในหัวข้อต่อไป

4.3.3 การเปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การปรากฏของการไม่ขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

น้ำหนักความผิด	ไม่พูดทำเฉยๆ		ไม่พูดทำอย่างอื่น		แสดงวัจนกรรมอื่น	
	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ
น้อย	8.23	6.58	12.03	12.13	8.39	8.53
ปานกลาง	20.83	27.57	7.68	7.23	4.87	5.43
มาก	19.81	22.71	16.04	9.31	2.11	0.52
รวม	48.87	56.86	35.75	28.66	15.38	14.47

ตารางที่ 24 เปอร์เซนต์การปรากฏของการไม่ขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

จากตารางแสดงเปอร์เซ็นต์การปรากฏของการไม่ขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าสามารถสรุปได้ดังนี้

1) เมื่อไม่ขอโทษ ผู้พูดที่มีสถานภาพต่างกันทั้งสองกลุ่มจะเลือกใช้วิธีไม่พูดทำเฉย ๆ มากที่สุด รองลงมาคือ ไม่พูดแต่ทำอย่างอื่น และ การแสดงวัจนกรรมอื่น ตามลำดับ ในการไม่ขอโทษทั้งสามแบบ การทำเฉย ๆ เป็นวิธีการที่หลีกเลี่ยงความผิด โดยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า หรือ ไม่กล่าวถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอีก เพื่อที่ตนเองจะไม่ต้องรู้สึกเสียหน้า

2) ทั้งสองกลุ่มจะใช้การไม่พูด (ทำเฉย ๆ) มากที่สุดเช่นเดียวกัน แต่ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าน่าจะมาจากสาเหตุที่ต่างกัน ในสถานการณ์ที่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าเลือกที่จะไม่ขอโทษน่าจะเป็นเพราะต้องการหลีกเลี่ยงการเสียหน้า ดังนั้นจึงไม่พูด (ทำเฉย ๆ) มากที่สุด และจะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ใช้วิธีไม่พูด (ทำเฉย ๆ) มากที่สุดคือพระภิกษุ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังมากที่สุด ส่วนในสถานการณ์ที่ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าไม่ขอโทษ น่าจะเป็นเพราะกลัวความผิดและหลบเลี่ยงความผิดเนื่องจากกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า มีอำนาจที่จะตัดสินลงโทษตนได้ จะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ใช้วิธีไม่พูด (ทำเฉย ๆ) มากที่สุด คือ ลูกน้อง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีลักษณะความสัมพันธ์แบบเป็นทางการมากที่สุด

3) กลุ่มผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ใช้วิธีไม่พูด (ทำเฉยๆ) มากกว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า แต่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าจะใช้วิธีการทำอย่างอื่น และ การแสดงวัจนกรรมอื่น มากกว่า ผู้วิจัยสังเกตว่าการทำอย่างอื่น และ การแสดงวัจนกรรมอื่น ส่วนใหญ่เป็นการพยายามทำให้ผู้ที่ถูกละเมิดรู้สึกดีขึ้น การทำอย่างอื่น มักจะเป็นการชดเชยความผิด ตามลักษณะความผิดที่เกิดขึ้นโดยตรง ส่วนการแสดงวัจนกรรมอื่นเป็นการพยายามให้ผู้ที่ถูกละเมิดรู้สึกดีขึ้นซึ่งอาจไม่เกี่ยวข้องกับการชดเชยความผิดโดยตรง และการแสดงวัจนกรรมอื่นนั้นมีความเสี่ยงที่อาจละเมิดผู้ฟังซ้ำอีกได้

4) เมื่อพิจารณาน้ำหนักความผิด ในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดน้อยทั้งผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าจะไม่ขอโทษโดยใช้การไม่พูดแต่ทำอย่างอื่นและการแสดงวัจนกรรมอื่นมากกว่าการไม่พูด (ทำเฉย ๆ) แต่ในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดปานกลางและน้ำหนักความผิดมาก ทั้งสองกลุ่มจะเลือกใช้การไม่พูด (ทำเฉย ๆ) มากกว่า ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดน้อย สามารถที่จะทำสิ่งอื่นเพื่อชดเชยให้อีกฝ่ายหนึ่ง หรือแสดงวัจนกรรมอื่นที่ทำให้อีกฝ่ายรู้สึกดีขึ้นได้ง่าย แต่ในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดปานกลางและมาก การไม่พูดทำอย่างอื่นและการแสดงวัจนกรรมอื่น อาจไม่เพียงพอที่จะชดเชยให้แก่ผู้ถูกละเมิดหรือทำให้สถานการณ์ดีขึ้นได้ เมื่อไม่กล่าวขอโทษ ทั้งสองกลุ่มจึงเลือกที่จะไม่พูด (ทำเฉย ๆ) มากขึ้น

5) ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะใช้การไม่พูดแต่ทำอย่างอื่นมากที่สุด ในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดน้อยแต่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าจะใช้มากทั้งในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดน้อยและมาก ด้วย เมื่อน้ำหนักความผิดน้อยผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่ามักจะเลือกทำสิ่งที่เป็นการชดเชยหรือแก้ไขความผิด เช่น ซื้อหนังสือใหม่ให้ช่วยเก็บของเมื่อน้ำหนักความผิดมากจะลงโทษตัวเองเช่นลาออก ลี้ก

4.4 การเปรียบเทียบกลวิธีการขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

กลวิธีการขอโทษหมายถึง การที่ผู้พูดเลือกรูปภาษาแบบต่าง ๆ มาใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการขอโทษซึ่งก็คือการให้ผู้ฟังยกโทษให้ ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบชนิดของกลวิธีและเปอร์เซ็นต์การปรากฏของกลวิธีการขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า ดังต่อไปนี้

4.4.1 การเปรียบเทียบชนิดของกลวิธีการขอโทษ

กลวิธีการขอโทษ	กลวิธีย่อย	ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า			ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า		
		พระ	ครู	หัวหน้า	ลูกน้อง	นักเรียน	ชราวาส
1. การกล่าวคำแสดงเจตนาในการขอโทษ	1.1 ขอโทษ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	1.2 เสียใจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	1.3 ขอให้ยกโทษ	✗	✓	✓	✗	✓	✓
2. การยอมรับผิด	2.1 ผู้พูดยอมรับผิด	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	2.2 ผู้พูดทำความผิด	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	2.3 ต้านตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. การกล่าวชี้แจง	3.1 เหตุผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	3.2 ไม่เจตนา	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	3.3 ไม่ร้ายแรง	✓	✓	✗	✓	✗	✗
4. การเสนอชดใช้	4.1 ชดใช้ทั่วไป	✗	✓	✓	✗	✓	✓
	4.2 ชดใช้เจาะจง	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. การแสดงความใส่ใจผู้ฟัง	5.1 สดถา	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	5.2 ห่วงใย	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	5.3 ตลก	✓	✓	✗	✗	✗	✗

ตารางที่ 25 ชนิดของกลวิธีการขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

จากตารางจะเห็นได้ว่ากลวิธีการขอโทษที่ผู้ที่มีสถานภาพต่างกันทั้งสองกลุ่มใช้มี 5 กลวิธีใหญ่ ได้แก่ การกล่าวคำแสดงเจตนาในการขอโทษ การยอมรับผิด การกล่าวชี้แจง การเสนอขอโทษ และการทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้น ซึ่งทั้ง 5 กลวิธี สามารถแบ่งเป็นกลวิธีย่อย ได้อีก 14 กลวิธี พบว่าทั้งสองกลุ่มใช้กลวิธีการขอโทษที่คล้ายคลึงกัน แต่มีข้อแตกต่างที่สามารถสรุปได้ดังนี้

1) กลวิธีการขอโทษให้ผู้ฟังยกโทษให้ เป็นกลวิธีที่ผู้พูดวางตนในสถานะที่ด้อยกว่าผู้ฟังมาก จะเห็นได้ว่า พระภิกษุในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า และ ลูกน้องในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าไม่ใช้กลวิธีนี้เลย ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นเพราะ ชาววาสไม่ได้อยู่ในสถานะที่มีสิทธิ์จะให้ภัยหรือไม่ให้ภัยพระภิกษุได้ ส่วนลูกน้องกับหัวหน้านั้นมีลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นทางการมากกว่ากลุ่มอื่น เมื่อลูกน้องกระทำความผิด หัวหน้าจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานในการตัดสินใจโทษหรือไม่ลงโทษ

2) กลวิธีการพูดตลก ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าไม่ใช้วิธีนี้ และในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า พบว่ามีแต่ พระภิกษุ และ ครู ซึ่งมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังมากเท่านั้น หัวหน้า ซึ่งมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังน้อยไม่ใช้กลวิธีนี้เลย อาจเป็นเพราะกลวิธีการพูดตลกนี้เสี่ยงต่อการละเมิดผู้ฟังมากขึ้นเพราะผู้ฟังอาจรู้สึกว่าคุณพูดเห็นการกระทำผิดเป็นเรื่องไม่จริงจัง

3) กลวิธีการให้เหตุผลแบบเจาะจง ในงานวิจัยนี้รวมไปถึงการโทษคนอื่นหรือสถานการณ์อื่นว่าเป็นเหตุให้ผู้พูดกระทำความผิดด้วย เพื่อลดน้ำหนักความผิดให้น้อยลง พบว่าแม้ในขณะที่ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ากล่าวขอโทษผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่าอยู่ กลับมีการให้เหตุผลกล่าวโทษว่าผู้ฟังซึ่งมีสถานภาพต่ำกว่านั้นเป็นเหตุให้ผู้พูดกระทำความผิด

ตัวอย่างเช่น

หัวหน้า

- ผมขอโทษที่ตำหนิคุณรุนแรงต่อหน้าพนักงานคนอื่น ๆ แต่คุณก็ต้องเข้าใจผมนะว่าคุณทำผิดขนาดไหนผมถึงได้ตำหนิคุณเพื่อไม่ให้คุณทำผิดอีก (210)

ครู

- ครูขอโทษนะเป็นอะไรมากหรือเปล่าเธออยากทำให้ครูโกรธเดียวไปหายาทาที่ห้องพยาบาลนะ (396)

4) กลวิธีการพยายามให้ผู้ฟังรู้สึกถึงความผิดนั้นไม่ร้ายแรง เป็นกลวิธีที่พยายามลดน้ำหนักความผิดของตน จะเห็นได้ว่าพบในกลุ่มของ พระและครู ที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังมากและลูกน้องที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังน้อยเท่านั้น ส่วน หัวหน้า นักเรียน และฆราวาส ไม่ปรากฏใช้กลวิธีนี้

5) กลวิธีการเสนอขอใช้ พระภิกษุและลูกน้องไม่มีการเสนอขอใช้แบบทั่วไป ส่วนการเสนอขอใช้แบบเจาะจงมีทุกกลุ่มทั้งผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า แต่พบว่ามีข้อที่ต่างกันเล็กน้อย กล่าวคือในการเสนอขอใช้แบบเจาะจง มีแต่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าเท่านั้น ที่มีการเสนอว่าจะรับผิดชอบเอง อาจเป็นเพราะผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความเชื่อมั่นมากกว่าว่าจะสามารถรับผิดชอบเรื่องที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้พบว่า การขอขมาโดยเสนอสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับความผิด พบแต่ในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าเท่านั้น ได้แก่การที่หัวหน้าทำร้ายร่างกายลูกน้อง แล้วบอกว่าจะเชิญไปรับประทานอาหารกัน พบว่าการเสนอให้ผู้ฟังลงโทษ นิยมใช้ในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ซึ่งมักเสนอให้ลงโทษ ตามระเบียบ หรือ ตามความผิด ในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าพบว่า ครู ไม่มีการเสนอให้ลงโทษ น่าจะเป็นเพราะนักเรียนไม่ได้อยู่ในสถานะที่จะลงโทษครูได้ ส่วน พระภิกษุ และหัวหน้ามีการเสนอให้ลงโทษแต่ก็พบว่า เพียงแค่ยอมให้ผู้ฟังตำหนิ หรือ โกรธ เท่านั้น

6) กลวิธีการกล่าวถึงความผิดที่ได้ทำ เป็นกลวิธีย่อยของกลวิธียอมรับผิด เมื่อผู้พูดใช้วิธีนี้ ผู้พูดน่าจะมีจุดมุ่งหมายที่จะยอมรับความผิดต่อผู้ฟัง แต่ผู้วิจัยพบว่าบางครั้งเมื่อกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าใช้กลวิธีนี้ ก็พยายามที่จะลดน้ำหนักความผิดให้น้อยลงด้วย ลักษณะดังกล่าวไม่พบในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า

ตัวอย่างเช่น

ครู

- ขอโทษนะคะที่กรอกคะแนนผิดพลาดเป็นครั้งแรกครูจะจำเป็นประวัติศาสตร์จะไม่ให้มันเกิดขึ้นอีก ครูติดตามแก้ไขให้เรียบร้อยแล้วนะคะ (289)

หัวหน้า

- ขอโทษครับผมลืมตัวไปแล้วเรื่องคุณให้กับนาย ก ฟังไปนิดหนึ่ง คิดว่าเขาคงจะช่วยคิดแก้ไขปัญหาของคุณได้ดีกว่าผมแน่ ๆ เลยครับ (173)

จากนี้ ผู้วิจัยจะได้เปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีการขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า ในลำดับต่อไป

4.4.2 การเปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีการขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

จากการศึกษากลวิธีการขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า พบว่าสถานภาพและน้ำหนักความผิด มีความสัมพันธ์กับการปรากฏของกลวิธีการขอโทษ ดังจะเห็นได้จากเปอร์เซ็นต์การปรากฏที่ต่างกัน ซึ่ง ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเปอร์เซ็นต์การปรากฏของกลวิธีการขอโทษ ทั้งกลวิธีใหญ่ และกลวิธีย่อย ดังต่อไปนี้

4.4.2.1 การเปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีการขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

น้ำหนักความผิด	กลวิธีการขอโทษ									
	การกล่าวคำแสดงความเจตนาในการขอโทษ		การยอมรับผิด		การกล่าวชี้แจง		การเสนอขอใช้		การทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้น	
	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ
น้อย	13.44	15.64	4.86	4.21	7.89	7.31	4.85	3.55	1.28	2.14
กลาง	11.29	13.36	6.63	8.93	8.84	5.69	4.55	6.35	1.95	1.37
มาก	13.35	12.34	5.92	7.31	8.06	6.19	4.13	2.12	2.97	3.47
	38.08	41.35	17.40	20.46	24.79	19.19	13.53	12.02	6.20	6.98

ตารางที่ 26 เปอร์เซ็นต์การปรากฏของกลวิธีการขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

จากตารางจะเห็นได้ว่ากลวิธีการขอโทษที่ผู้ที่มีสถานภาพสูงวานิยมใช้มากที่สุดคือ กลวิธีการกล่าวคำแสดงความเจตนาในการขอโทษ รองลงมาคือการกล่าวชี้แจง การยอมรับผิด การเสนอขอใช้ ตามลำดับ และกลวิธีที่ปรากฏใช้น้อยที่สุดคือการทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้น ส่วนกลวิธีการขอโทษที่ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่านิยมใช้มากที่สุดคือ กลวิธีการกล่าวคำแสดงความเจตนาในการขอโทษ รองลงมาคือการยอมรับผิด การกล่าวชี้แจง การเสนอขอใช้ ตามลำดับ และกลวิธีที่ปรากฏใช้น้อยที่สุดคือ การทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้น จากการปรากฏใช้กลวิธีดังกล่าว สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างได้ดังนี้

1) กลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่านิยมใช้กลวิธีการกล่าวชี้แจงมากกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพต่ำกว่า กล่าวคือนิยมใช้เป็นอันดับสองรองจากการกล่าวคำแสดงเจตนาในการขอโทษ และนิยมใช้มากกว่า กลวิธีการยอมรับผิด ในขณะที่กลุ่มที่มีสถานภาพต่ำกว่านิยมใช้กลวิธีการยอมรับผิด มากกว่าการ กล่าวชี้แจง ผู้วิจัยสันนิษฐานว่ากลวิธีการกล่าวชี้แจงเป็นการลดน้ำหนักความผิด ดังนั้นผู้พูดจึง เสียหน้าน้อยกว่ากลวิธีอื่น กลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าจึงนิยมใช้กลวิธีนี้มากกว่ากลุ่มผู้ที่มีสถานภาพ ต่ำกว่า

2) ในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่ายังมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังมากจะยังใช้กลวิธีการกล่าว ชี้แจงมากขึ้นด้วย เห็นได้จากพระภิกษุจะใช้กลวิธีการกล่าวชี้แจงมากกว่าครูและหัวหน้า ในขณะที่ กลุ่มผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ยังมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังมาก กลับจะใช้กลวิธีการกล่าวชี้แจงน้อยลง จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของผู้ฟังมากกว่าหน้าของตน ส่วน ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า หากมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังมากก็จะยิ่งกลัวเสียหน้ามาก

3) ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าซึ่งให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของผู้ฟังมากใช้กลวิธีการกล่าวคำ แสดงเจตนาในการขอโทษ และกลวิธีการทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้น มากกว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าอาจเป็น เพราะกลวิธีการกล่าวคำแสดงเจตนาในการขอโทษเป็นการขอโทษอย่างตรงไปตรงมาที่สุด ส่วนการ ทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้น เป็นกลวิธีที่แสดงว่าผู้พูดให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของผู้ฟังมาก

4) ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าใช้กลวิธีการเสนอขอชดใช้ มากกว่า ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า เนื่องจาก เป็นกลวิธีที่ผู้พูดพยายามจะลดน้ำหนักความผิดโดยแสดงว่าชดใช้ให้หมดไปได้ จึงเป็นกลวิธีที่ลด การเสียหน้าลง

เมื่อพิจารณาน้ำหนักความผิด พบว่าน้ำหนักความผิดมีผลต่อการปรากฏของกลวิธีการ ขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า ใกล้เคียงกัน ดังนี้

1) กลวิธีที่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่านิยมใช้มากที่สุดในทุกน้ำหนักความผิดคือ กลวิธี การกล่าวคำแสดงเจตนาในการขอโทษซึ่งเป็นการขอโทษแบบตรงไปตรงมามากที่สุด

2) ในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมาก ทั้งสองกลุ่มจะใช้การกล่าวคำแสดงเจตนาใน การขอโทษน้อยลง แต่จะใช้กลวิธีการยอมรับผิดและการทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้นมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการ แสดงความรับผิดชอบด้วยการกล่าวคำแสดงเจตนาในการขอโทษอาจไม่เพียงพอ เพราะถ้อยคำดัง กล่าวกลายเป็นสำนวนติดปาก ผู้ฟังอาจรู้สึกที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำดังกล่าวโดยไม่ได้รู้สึกเช่นนั้นจริง

3) ในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมาก ผู้มีสถานภาพต่างกันทั้งสองกลุ่มกลับจะใช้ กลวิธีการเสนอขอชดใช้น้อยลง เพราะในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดน้อยผู้พูดมั่นใจว่าจะสามารถ ชดใช้ให้ผู้ฟังได้ ในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมาก ผู้พูดไม่มั่นใจว่าจะชดใช้ให้ผู้ฟังได้อย่างไร จึงจะชดใช้ความเสียหายของผู้ฟังได้

จะเห็นได้ว่า ในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมาก ส่วนใหญ่ผู้ที่มีสถานภาพต่างกันทั้งสอง กลุ่มจะเลือกใช้กลวิธีที่สุภาพและให้ความสำคัญต่อผู้ฟังมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม พบว่าผู้ที่มี

สถานภาพสูงกว่าก็ยังให้ความสำคัญต่อหน้าของตนมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า เห็นได้จากในสถานการณ์ที่น้ำหนักความผิดมาก ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าจะใช้กลวิธีการกล่าวชี้แจงมากขึ้น ในขณะที่ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าใช้การกล่าวชี้แจงน้อยลง

4.4.2.2 การเปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีการกล่าวคำแสดงเจตนาในการขอโทษ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่ากลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่านิยมใช้กลวิธีการกล่าวคำแสดงเจตนาในการขอโทษมากที่สุด กลวิธีการกล่าวคำแสดงเจตนาในการขอโทษประกอบด้วย กลวิธีย่อย 3 กลวิธี คือ การกล่าวขอโทษ การแสดงความเสียใจ และการขอให้ผู้ฟังยกโทษให้

น้ำหนัก ความผิด	การกล่าวคำแสดงเจตนาในการขอโทษ					
	กล่าวขอโทษ		แสดงความเสียใจ		ขอให้ยกโทษ	
	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ
น้อย	34.26	37.25	0.63	0.21	0.37	0.18
ปานกลาง	27.61	30.74	1.83	1.21	0.19	0.54
มาก	31.96	26.29	2.41	1.51	0.75	2.07
รวม	93.82	94.28	4.88	2.93	1.30	2.79

ตารางที่ 27 เปอร์เซนต์การปรากฏของกลวิธีการกล่าวคำแสดงเจตนาในการขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

จากตารางจะเห็นได้ว่าประเด็นที่เหมือนกันก็คือทั้งสองกลุ่มใช้กลวิธีการกล่าวขอโทษมากที่สุด รองลงมาคือ การแสดงความเสียใจ และการขออภัยให้ผู้ฟังยกโทษให้ ตามลำดับ

ส่วนสิ่งที่แตกต่างกันระหว่างทั้งสองกลุ่มสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่านิยมใช้กลวิธีการแสดงความเสียใจมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ยิ่งผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังมากจะนิยมใช้วิธีนี้มากขึ้น เนื่องจากการแสดงความเสียใจนั้นผู้พูดไม่ได้ยอมรับว่าตนเองเป็นผู้กระทำผิดอย่างชัดเจนเหมือนการกล่าวขอโทษ ผู้พูดรู้สึกเสียหน้าน้อยกว่า

2) กลุ่มผู้มีสถานภาพสูงกว่า ใช้วิธีการขอให้ผู้ฟังยกโทษให้น้อยมาก ยังมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังมากก็ยิ่งใช้น้อยลง ในขณะที่กลุ่มผู้มีสถานภาพต่ำกว่าจะใช้การขอร้องให้ยกโทษมากกว่าและยังมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังมากจะยิ่งใช้การขอร้องให้ยกโทษมากขึ้นด้วย ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะถึงแม้กลวิธีทั้งสองจะมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ฟังยกโทษให้เช่นเดียวกัน แต่เมื่อผู้พูดกล่าวคำว่าขอโทษ จะรู้สึกเสียหายน้อยกว่าการขอร้องให้ผู้ฟังยกโทษให้ เพราะเมื่อผู้พูดกล่าวขอโทษ ผู้พูดอาจเพียงแค่แสดงความรับผิดชอบในความผิดของตน นอกจากนี้สำหรับผู้พูดบางคนการกล่าวขอโทษเป็นสำนวนติดปาก แต่การขอร้องให้ผู้ฟังยกโทษให้ นั้นผู้พูดแสดงให้เห็นให้ผู้ฟังเห็นว่า ผู้พูดเห็นความสำคัญของผู้ฟังมาก ผู้ฟังอยู่ในสถานภาพที่มีสิทธิจะให้อภัยหรือไม่ให้อภัย และการให้อภัยหรือไม่ให้อภัยของผู้ฟังมีความสำคัญต่อความรู้สึกของผู้พูดมาก

เมื่อพิจารณาน้ำหนักความผิด จะเห็นได้ว่าน้ำหนักความผิดมีผลต่อการปรากฏของกลวิธีการกล่าวคำแสดงเจตนาในการขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าใกล้เคียงกัน กล่าวคือทั้งสองกลุ่มจะใช้การกล่าวขอโทษซึ่งเป็นกลวิธีการขอโทษแบบตรงไปตรงมา และเป็นสำนวนในการขอโทษมากที่สุดทุกน้ำหนักความผิด ส่วนการแสดงความรู้สึกเสียใจ และการขอร้องให้ผู้ฟังยกโทษให้ จะใช้น้อย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมาก ผู้พูดทั้งสองกลุ่ม จะเลือกใช้การแสดงความรู้สึกเสียใจและการขอร้องให้ผู้ฟังยกโทษให้มากขึ้น ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเป็นเพราะในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมากนั้น ผู้พูดเห็นว่ากรกล่าวขอโทษซึ่งเป็นรูปแบบพื้นฐานที่ใช้กันอยู่บ่อยครั้งนั้นไม่เพียงพอในการขอโทษผู้ฟัง จึงใช้กลวิธีการแสดงความรู้สึกเสียใจและการขอร้องให้ผู้ฟังยกโทษให้มากขึ้น การขอร้องให้ผู้ฟังยกโทษให้ เป็นกลวิธีที่แสดงว่าผู้พูดให้ความสำคัญกับผู้ฟังมาก ส่วนกลวิธีการแสดงความรู้สึกเสียใจ ถึงแม้ว่าจะเป็นกลวิธีที่แสดงความรับผิดชอบน้อยกว่าการกล่าวขอโทษตรง ๆ กล่าวคือผู้พูดไม่ได้ยอมรับตรง ๆ ว่าตนกระทำความผิดต่อผู้ฟัง แต่ก็เป็นการเน้นย้ำความรู้สึกของผู้พูดว่าให้ความสำคัญกับความรู้สึกของผู้ฟังมาก และผู้พูดรู้สึกเสียใจกับผู้ฟังในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

4.4.2.3 การเปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีการขอมรณิธิ

กลวิธีการขอมรณิธิ ประกอบด้วย กลวิธีการบอกว่าผู้พูดขอมรณิธิ การกล่าวถึงความผิดที่ได้ทำ และการตำหนิตนเอง

น้ำหนัก ความผิด	การยอมรับผิด					
	ยอมรับผิด		กล่าวถึงความผิด		ตำหนิตนเอง	
	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ
น้อย	0	0	24.68	18.24	3.66	1.87
กลาง	2.08	0.66	30.90	33.26	4.91	10.63
มาก	0.83	4.00	14.76	11.91	18.17	19.44
รวม	2.92	4.66	70.34	63.41	26.74	31.94

ตารางที่ 28 เปอร์เซ็นต์การปรากฏของกลวิธีการยอมรับผิดของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

จากตารางจะเห็นได้ว่าประเด็นที่เหมือนกันคือทั้งสองกลุ่มใช้กลวิธีการกล่าวถึงความผิดที่ได้ทำมากที่สุด รองลงมาคือการตำหนิตนเอง และกลวิธีการยอมรับผิดที่ปรากฏใช้น้อยที่สุดคือการบอกว่าผู้พูดยอมรับผิด

ส่วนสิ่งที่แตกต่างกันระหว่างทั้งสองกลุ่มก็คือ ผู้มีสถานภาพสูงกว่าจะใช้กลวิธีการกล่าวถึงความผิดที่ได้ทำมากกว่าผู้มีสถานภาพต่ำกว่า แต่ผู้มีสถานภาพต่ำกว่าจะใช้กลวิธีการตำหนิตนเอง และกลวิธีการบอกว่าผู้พูดยอมรับผิดมากกว่าผู้มีสถานภาพสูงกว่า กลวิธีการกล่าวถึงความผิดที่ได้ทำ เป็นการกล่าวถึงความผิดที่ผู้พูดได้กระทำลงไป แต่กลวิธีการตำหนิตนเอง เป็นการกล่าวตัดสินโทษตัวเองของผู้พูดเองว่าเป็นผู้ผิด ดังนั้นกลวิธีการตำหนิตนเองจึงเป็นกลวิธีที่ผู้พูดรู้สึกเสียหน้ามากกว่า สิ่งนี้อาจเป็นเหตุให้ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงนิยมใช้กลวิธีการตำหนิตนเองน้อย

ส่วนกลวิธีการบอกว่าผู้พูดยอมรับผิดนั้น ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเป็นกลวิธีที่สุภาพมาก เนื่องจากการผูกมัดตนเองว่ายอมรับว่ากระทำความผิด และ ยอมรับผลหรือโทษที่เกิดจากการกระทำผิด ดังได้กล่าวมาแล้วว่ากลุ่มผู้มีสถานภาพต่ำกว่ากลัวความผิด เนื่องจากผู้มีสถานภาพสูงมีอำนาจที่จะตัดสินโทษตนได้ การผูกมัดตัวเองว่ายอมรับว่ากระทำความผิด และ ยอมรับผลหรือโทษที่เกิดจากการกระทำผิด จึงเป็นกลวิธีที่สุภาพมากสำหรับผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า เพราะแสดงให้เห็นว่าผู้พูดให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของผู้ฟังมากกว่า จะเห็นได้ว่าผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าใช้กลวิธีนี้มากกว่าผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่า

ผู้วิจัยพบว่า ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า มักเลือกใช้กลวิธีที่เสียหน้าน้อย ในขณะที่ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่ามักใช้กลวิธีที่เสียหน้ามาก แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีสถานภาพสูงให้ความสำคัญต่อการรักษาหน้าของตน ในขณะที่ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของผู้ฟังมากกว่าเพราะผู้ฟัง เช่น ครู หรือหัวหน้า ย่อมสามารถให้คุณให้โทษกับตนได้

เมื่อพิจารณาน้ำหนักความผิด จะเห็นได้ว่าน้ำหนักความผิดมีผลต่อการปรากฏของกลวิธีการยอมรับผิดของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าใกล้เคียงกัน กล่าวคือพบว่าในสถานการณ์ที่มี

น้ำหนักความผิดมากทั้งสองกลุ่มจะใช้กลวิธีการตำหนิตนเอง และ กลวิธีการบอกว่าผู้พูดยอมรับผิดมากขึ้น แต่จะใช้ กลวิธีการกล่าวถึงความผิดที่ได้ทำน้อยลง

ในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดน้อย และความผิดปานกลาง กลวิธีที่ย่อยที่ปรากฏมากที่สุดก็คือการกล่าวถึงความผิดที่ได้ทำ รองลงมาได้แก่ กลวิธีการตำหนิตนเอง และ การบอกว่าผู้พูดยอมรับผิดใช้น้อยที่สุด ส่วนในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมาก ทั้งสองกลุ่มจะใช้กลวิธีการตำหนิตนเองมากกว่าการกล่าวถึงความผิดที่ได้ทำ เพราะการตำหนิตนเองนั้นเป็นกลวิธีที่สุภาพมากกว่าการกล่าวถึงความผิดที่ได้ทำ ในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมาก ผู้พูดพยายามที่จะชดเชยให้แก่ผู้ฟังมากขึ้น ด้วยการตำหนิตนเองว่าเป็นคนผิด หรือเป็นคนไม่ดี ซึ่งเป็นกลวิธีที่แสดงให้เห็นว่าผู้พูดคำนึงถึงความรู้สึกของผู้ฟังมากกว่าหน้าของผู้พูดเอง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมาก ทั้งผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าจะเลือกใช้กลวิธีที่ทำให้ตนเองรู้สึกเสียหน้ามากขึ้นและสุภาพต่อผู้ฟังมากขึ้นเพื่อชดเชยให้แก่ผู้ฟัง

4.4.2.4 การเปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีการกล่าวชี้แจง

กลวิธีการกล่าวชี้แจง ประกอบด้วย กลวิธีย่อย 3 กลวิธี ได้แก่ การให้เหตุผล การบอกว่าผู้พูดไม่เจตนากระทำความผิด และ การพยายามให้ผู้ฟังเชื่อว่าความผิดนั้นไม่ร้ายแรง

น้ำหนักความผิด	การกล่าวชี้แจง					
	ให้เหตุผล		ไม่เจตนา		ไม่ร้ายแรง	
	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ
น้อย	14.90	19.27	14.39	18.30	2.23	0
กลาง	29.84	15.24	6.18	14.04	0	0.45
มาก	14.19	11.42	17.99	20.83	0.29	0.45
รวม	58.92	45.93	38.56	53.17	2.52	0.90

ตารางที่ 29 เปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีการกล่าวชี้แจงของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

จากตาราง จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้มีสถานภาพสูงกว่าและผู้มีสถานภาพต่ำกว่า นิยมใช้กลวิธีย่อยของการกล่าวชี้แจง ต่างกันดังนี้

1) ผู้มีสถานภาพสูงกว่านิยมใช้การให้เหตุผล มากกว่าการบอกว่าผู้พูดไม่เจตนากระทำผิด ในขณะที่ผู้มีสถานภาพต่ำกว่านิยมใช้การบอกว่าผู้พูดไม่เจตนากระทำผิดมากกว่าการให้เหตุผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าจะได้รับการยอมรับง่ายกว่า ในขณะที่การอธิบายเหตุผลของผู้มีสถานภาพต่ำกว่าอาจถูกมองว่าเป็นการแก้ตัว

2) กลวิธีการให้เหตุผล ประกอบด้วยการให้เหตุผลแบบกว้างและเหตุผลแบบเจาะจง ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า ใช้การให้เหตุผลแบบกว้างมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า และยังมีสถานภาพสูงกว่ามาก จะใช้การให้เหตุผลแบบกว้างมากขึ้น ในขณะที่ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าใช้การให้เหตุผลแบบเจาะจงมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า และยังมีสถานภาพต่ำกว่ามากจะใช้การให้เหตุผลแบบเจาะจงมากขึ้น ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการให้เหตุผลแบบเจาะจงเป็นกลวิธีการขอโทษที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้ฟังมากกว่าการให้เหตุผลแบบกว้างซึ่งไม่ได้ให้รายละเอียดมากเท่าที่ผู้ฟังต้องการ

3) ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าใช้กลวิธีการพยายามให้ผู้ฟังเห็นว่าความผิดนั้นไม่ได้ก่อความเสียหายร้ายแรงมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า กลวิธีนี้มีความสุภาพน้อยกว่ากลวิธีอื่น เนื่องจากแม้ผู้พูดจะพูดด้วยเจตนาปลอบให้ผู้ฟังคลายกังวล แต่ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ได้แสดงว่าผู้พูดให้ความสำคัญต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเท่าที่ควร และผู้ที่ใช้กลวิธีนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังมาก ในกลุ่มผู้มีสถานภาพสูงกึ่งนั้นกลุ่มที่ใช้กลวิธีการพยายามให้ผู้ฟังเห็นว่าความผิดนั้นไม่ได้ก่อความเสียหายร้ายแรงมากที่สุดคือพระภิกษุ รองลงมาคือครู ส่วน หัวหน้า นั้นไม่ปรากฏว่าใช้กลวิธีนี้เลย และในกลุ่มผู้มีสถานภาพต่ำกว่า พบว่ามีเพียงลูกน้องซึ่งมีสถานภาพต่ำกว่าน้อยที่สุดเท่านั้นที่ใช้วิธีนี้ ส่วน นักเรียนและธรรวาล ไม่ปรากฏว่าใช้กลวิธีนี้เลย

เมื่อพิจารณาน้ำหนักความผิด จะเห็นได้ว่าน้ำหนักความผิด มีผลต่อการปรากฏของกลวิธีการกล่าวชี้แจงของผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าใกล้เคียงกัน กล่าวคือในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมาก ทั้งสองกลุ่มจะยังใช้กลวิธีการบอกว่าผู้พูดไม่เจตนากระทำผิดมากขึ้น แต่ใช้กลวิธีการให้เหตุผล น้อยลง ทั้งนี้ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเนื่องจากในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมาก ผู้พูดกระทำสิ่งที่ทำให้ผู้ฟังได้รับความเสียหายรุนแรง จนผู้พูดไม่สามารถหาเหตุผลมารองรับการกระทำหรือปลอบล้างความผิดนั้นได้ จึงเลือกใช้การบอกว่าไม่เจตนากระทำผิดแทน

ส่วนกลวิธีการพยายามให้ผู้ฟังเห็นว่าความผิดนั้นไม่ได้ก่อความเสียหายร้ายแรงใช้น้อยที่สุดทุกน้ำหนักความผิด ที่แตกต่างกันระหว่างสองกลุ่มก็คือ ผู้มีสถานภาพต่ำกว่าจะไม่ใช้เมื่อน้ำหนักความผิดน้อย แต่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าจะใช้ในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดน้อยด้วย น่าจะเป็นเพราะผู้ที่มีสถานภาพสูงกึ่งมักจะรู้สึกเสียหน้ามากกว่าในการกระทำผิด และต้องการลดน้ำหนักความผิดมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า

4.4.2.5 การเปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีการเสนอข้อดีใช้

กลวิธีการเสนอข้อดีใช้ ประกอบด้วย การเสนอข้อดีใช้แบบทั่วไป และการเสนอข้อดีใช้แบบเจาะจง ผู้มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าใช้กลวิธีนี้ ดังตาราง ต่อไปนี้

น้ำหนัก ความผิด	การเสนอข้อดีใช้			
	ทั่วไป		เจาะจง	
	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ
น้อย	0	0	33.49	27.42
กลาง	0.64	1.92	33.94	52.60
มาก	3.13	3.58	28.80	14.48
รวม	3.77	5.50	96.23	94.50

ตารางที่ 30 เปอร์เซนต์การปรากฏของกลวิธีการเสนอข้อดีใช้ของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

จากตารางจะเห็นได้ว่าประเด็นที่เหมือนกันก็คือกลวิธีย่อยของการเสนอข้อดีใช้ที่ทั้งสองกลุ่มใช้มาก คือการเสนอข้อดีใช้แบบเจาะจง ส่วนการเสนอข้อดีใช้แบบทั่วไปนั้นใช้น้อยมาก

ส่วนสิ่งที่แตกต่างกันระหว่างทั้งสองกลุ่มก็คือ ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าใช้กลวิธีเสนอข้อดีใช้แบบทั่วไปน้อยกว่าผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่า และยังผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังมากกลับจะยิ่งใช้กลวิธีเสนอข้อดีใช้แบบทั่วไปน้อย ส่วนผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่านั้น ยิ่งผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังมาก ก็จะใช้กลวิธีเสนอข้อดีใช้แบบทั่วไปมาก ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าเปิดโอกาสให้ผู้ฟังเป็นฝ่ายเสนอว่าต้องการให้ผู้พูดชดใช้อย่างไร ส่วนผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามักจะประเมินความต้องการของผู้ฟังเองจากสถานการณ์นั้นๆและเสนอข้อดีใช้อย่างเจาะจงลงไปว่าจะทำอะไรให้แก่ผู้ฟัง

เมื่อพิจารณาน้ำหนักความผิดจะเห็นได้ว่าน้ำหนักความผิดมีผลต่อการปรากฏของกลวิธีการเสนอข้อดีใช้ของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าใกล้เคียงกัน พบว่าทั้งสองกลุ่มจะใช้การเสนอข้อดีใช้แบบทั่วไปมากเมื่อน้ำหนักความผิดมาก ส่วนในสถานการณ์ที่น้ำหนักความผิดน้อยจะไม่มีข้อเสนอข้อดีใช้แบบทั่วไปเลยปรากฏใช้เฉพาะการเสนอข้อดีใช้แบบเจาะจงเท่านั้น น่าจะเป็นเพราะในสถานการณ์ที่น้ำหนักความผิดน้อย ผู้พูดมีความมั่นใจสิ่งที่ตนเสนอว่าจะกระทำให้ผู้ฟังสามารถชดใช้ความผิดที่กระทำต่อผู้ฟังได้ แต่เมื่อน้ำหนักความผิดมาก สิ่งทีตนเสนอว่าจะกระทำให้แก่ผู้ฟัง อาจไม่เพียงพอที่จะชดใช้ความผิด นอกจากนี้ในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดน้อย มักจะเป็น

สถานการณ์ที่ผู้พูดสามารถคาดเดาความต้องการของผู้ฟังได้ง่ายกว่าและตัดสินใจได้ง่ายกว่าว่าจะกระทำสิ่งใดเพื่อขอใช้

อย่างไรก็ตาม พบว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า ใช้กลวิธีการเสนอขอใช้แบบทั่วไปน้อยกว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า แสดงให้เห็นว่าน้ำหนักความผิดน่าจะมีผลต่อการขอโทษน้อยกว่าสถานภาพ

4.4.2.6 การเปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีการทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้น

กลวิธีการทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้น ประกอบด้วย 3 กลวิธี ได้แก่ การให้สัญญาว่าความผิดเช่นเดียวกันนี้จะไม่เกิดขึ้นอีก การแสดงความห่วงใยผู้ฟัง และการพูดตลก

น้ำหนัก ความผิด	การทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้น					
	การสัญญา		การแสดงความห่วงใย		การพูดตลก	
	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	สูง	ต่ำ
น้อย	0.63	13.57	18.26	11.00	2.14	0
กลาง	10.59	8.98	20.67	10.61	0	0
มาก	12.28	41.51	35.43	14.35	0	0
รวม	23.50	64.05	74.36	35.95	2.14	0

ตารางที่ 31 เปอร์เซ็นต์การปรากฏของกลวิธีการทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้นของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า

จากตาราง จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า และผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า นิยมใช้กลวิธีย่อยของกลวิธีการทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้น ต่างกันดังนี้

1) ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่านิยมใช้กลวิธีแสดงความห่วงใยมากที่สุด ในขณะที่ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่านิยมใช้กลวิธีการสัญญาว่าความผิดเช่นเดียวกันนี้จะไม่เกิดขึ้นอีกมากที่สุด ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าทั้งนี้น่าจะเป็นเพราะกลวิธีแสดงความห่วงใย เป็นการแสดงอย่างตรงไปตรงมาว่าผู้พูดคำนึงถึงความรู้สึกของผู้ฟัง ห่วงใยผู้ฟัง ในขณะที่การให้สัญญาเป็นการแสดงทางอ้อม ว่าผู้พูดคำนึงถึงความรู้สึกของผู้ฟัง โดยให้สัญญาว่าจะไม่กระทำการที่ละเมิดต่อผู้ฟังอีก การให้สัญญา เป็นการผูกมัดตัวเองว่าจะทำในสิ่งที่ผู้ฟังคาดหวัง ในสังคมไทยผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่ามักจะแสดงความ

ห่วงใยผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ส่วนผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะต้องเชื่อฟังและตอบสนองต่อความคาดหวังนั้น โดยทั่วไปผู้ใหญ่ที่ดีในทรยศของผู้น้อย เป็นบุคคลซึ่งมีความกรุณาปราณีมีเมตตาธรรม คนไทยจัดเป็นคนหัวอ่อนตามลักษณะของคนว่านอนสอนง่าย การปฏิบัติตนต่อผู้ใหญ่จะคล้อยตามโดยปราศจากข้อโต้แย้งผู้ใหญ่ให้ความคุ้มครองเด็กมากจนเด็กขาดความคิดของตนเอง การคล้อยตามผู้ใหญ่ได้รับการยกย่องให้เป็นสิ่งที่ดีงามควรแก่การปฏิบัติ (เสาวภา ไพทยวัฒน์, 2538) ดังนั้น เมื่อผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่ากระทำความผิดต่อผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า จึงนิยมใช้กลวิธีการแสดงความห่วงใยเพื่อแสดงถึงเมตตาธรรมที่ผู้ใหญ่พึงมีแก่ผู้น้อย และเมื่อผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่ากระทำความผิดต่อผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า จึงนิยมใช้กลวิธีการสัญญาว่าความผิดเช่นเดียวกันนี้จะไม่เกิดขึ้นอีก เพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าในขณะเดียวกันก็แสดงว่าผู้พูดให้ความสำคัญต่อผู้ฟังมาก โดยแสดงให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดจะปรับปรุงตนเองเพื่อไม่ให้ผู้ฟังได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้พูดอีก นอกจากนี้การสัญญาว่าความผิดเช่นเดียวกันนี้จะไม่เกิดขึ้นอีก ยังเป็นกลวิธีที่ผู้พูดผูกมัดตัวเองมากกว่า

2) ในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า ยังมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังมากก็จะยังใช้กลวิธีแสดงความห่วงใยมากขึ้น เห็นได้จากกลุ่มที่ใช้กลวิธีการแสดงความห่วงใยผู้ฟังมากที่สุดคือพระภิกษุ รองลงมาได้แก่ครู และ หัวหน้า ตามลำดับ

3) กลวิธีการทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้นที่ใช้น้อยที่สุดคือการพูดตลก พบว่าปรากฏใช้แต่ในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าเท่านั้น กลุ่มผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าไม่ปรากฏใช้กลวิธีนี้เลย แม้แต่ในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า ก็พบว่าหัวหน้าซึ่งมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังน้อยที่สุดไม่ใช้กลวิธีนี้เลย เนื่องจาก การพูดตลก อาจมีความเสี่ยงที่จะทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่า ผู้พูดไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องที่เกิดขึ้นเท่าที่ควร

บราวน์ และ เลวินสัน (Brown & Levinson, 1987, 129) กล่าวว่า การพูดตลกเป็นกลวิธีความสุภาพทางบวก ทำให้ผู้ฟังรู้สึกผ่อนคลายหรือคลายกังวล เป็นการลดการทำให้ผู้ฟังเสียหน้า และเป็นหนทางที่จะแสดงความสนิทสนม กล่าวคือช่วยลดระยะห่างระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังลง ในสถานการณ์ที่ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่า การพูดตลกเป็นการลดความแตกต่างทางสถานภาพลง เป็นการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองมากขึ้น เพราะโดยปกติแล้วผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าต้องไม่ลดตัวลงไป ได้เคียงหรือทำตลกกับผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะเป็นการเอาทองไปรู้กระเบื้อง (Navavan Bandhmedha, 1998 : 119) แต่ถ้าผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะพยายามลดความแตกต่างทางสถานภาพลงจะเป็นการไม่สุภาพ ถือว่าดีเสมอหรือไม่เคารพผู้ใหญ่

เมื่อพิจารณาน้ำหนักความผิด จะเห็นได้ว่าน้ำหนักความผิด มีผลต่อการปรากฏของกลวิธีการทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้นของผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าใกล้เคียงกัน กล่าวคือเมื่อเป็นสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมาก ผู้พูดทั้งสองกลุ่มจะยังใช้ การสัญญาว่าความผิดเช่นเดียวกันนี้จะไม่เกิดขึ้นอีกและกลวิธีการแสดงความห่วงใยผู้ฟังมากขึ้น แต่จะใช้กลวิธีการพูดตลกน้อยลง การพูดตลก จะใช้ในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดน้อย เท่านั้น

จากการเปรียบเทียบการปรากฏของกลวิธีการขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า จะเห็นได้ว่าทั้ง ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า ต่างเห็นความสำคัญของความรู้สึกของผู้ฟังมากกว่าคำนึงถึง การเสียหน้าของตน แต่พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าคำนึงถึงเรื่องหน้า มากกว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในขณะที่ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า ให้ความสำคัญต่อการแสดงว่าสนใจความรู้สึกของผู้ฟัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าอาจให้คุณให้โทษต่อตนได้ อย่างไรก็ตามพบว่า ในสถานการณ์ที่มีน้ำหนักความผิดมาก ทั้งผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่า จะให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของผู้ฟังมากขึ้น ส่วนใหญ่จะเลือกใช้กลวิธีที่สุภาพมากขึ้น

หลังจากที่ได้เปรียบเทียบการขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าแล้ว พบว่าชนิดของกลวิธีในการขอโทษของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันทั้งสองกลุ่มคล้ายคลึงกัน กล่าวคือสามารถแบ่งได้เป็น 5 กลวิธีใหญ่ ได้แก่ การกล่าวคำแสดงเจตนาในการขอโทษ การยอมรับผิด การกล่าวชี้แจง การเสนอขอชดใช้ และการทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้น ซึ่งทั้ง 5 กลวิธี สามารถแบ่งเป็นกลวิธีย่อย ได้อีก 14 กลวิธี มีเพียงการพูดตลกซึ่งเป็นกลวิธีย่อยของการทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้นเท่านั้น ที่พบแต่ในกลุ่มผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า อย่างไรก็ตาม พบว่าทั้งสองกลุ่มมีอัตราการใช้กลวิธีในการขอโทษแตกต่างกัน ซึ่งมีผลมาจากสถานภาพ จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า นิยมใช้กลวิธีที่ลดน้ำหนักความผิดเพื่อลดการเสียหน้าของตน เช่น การกล่าวชี้แจง และ การเสนอขอชดใช้ ในขณะที่ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า นิยมใช้กลวิธีที่แสดงว่าให้ความสำคัญต่อผู้ฟังมากกว่า เช่น การยอมรับผิด และ การทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีขึ้น ส่วนในประเด็นเรื่องน้ำหนักความผิด พบว่าน้ำหนักความผิดมีผลต่ออัตราการปรากฏกลวิธีในการขอโทษของทั้งสองกลุ่มไม่ต่างกัน กล่าวคือ เมื่อน้ำหนักความผิดมากส่วนใหญ่ทั้งผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าและต่ำกว่าจะเลือกใช้กลวิธีที่สุภาพมากขึ้น